

**Кукмара муниципаль районы
Важашур авыл җирлеген башлыгы
КАРАРЫ**

29 декабрь, 2025 ел

№14

«Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важашур авыл җирлеген 2035 елга кадәр су белән тәмин итү схемасын раслау турында»

«Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон, «Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2013 елның 05 сентябрендәге 782 номерлы карары, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясы нигезендә

КАРАР БИРӨМ:

1. Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важашур авыл җирлеген 2035 елга кадәр чорга су белән тәмин итүнең кушымта итеп бирелгән схемасын кушымта нигезендә расларга.

2. Әлеге карарны Важашур авыл җирлегенен мәгълүмат стендларында бастырып чыгарырга һәм «Интернет» челтәрендә Кукмара муниципаль районының рәсми сайтына урнаштырырга.

Важашур авыл җирлеген башлыгы:

П.Л. Иванов

Важашур авыл җирлеге башлыгының
2025 елның 29 декабрындагы 14
номерлы карары белән РАСЛАНГАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

КУКМАРА РАЙОНЫ ВАЖАШУР АВЫЛ ҖИРЛЕГЕН

2035 ЕЛГА КАДӘР ЧОРГА

СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ

СХЕМАСЫ

2025 ел

1. Гомуми нигезләмәләр

Татарстан Республикасы Кукмара муниципаль районы Важапур авыл жирлеген су белән тәмин итү схемасы – су белән тәмин итү системасының нәтижәле һәм имин эшләвен, аны хокукый жайга салуны исәпкә алып үстерүне нигезләү буенча материаллар булган документ.

Кукмара муниципаль районы Важапур авыл жирлеген су белән тәмин итү схемасын эшләү өчен түбәндәгеләр нигез булып тора:

1. «Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу турында» 2011 елның 7 декабрендәге 416-ФЗ номерлы Федераль закон;
2. РФ Хөкүмәтенң «Су белән тәмин итү һәм ташландык суларны агызу схемалары турында» 2013 елның 5 сентябрендәге 782 номерлы карары.

Су белән тәмин итү схемасы территорияль планлаштыру документлары һәм жирлекнең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программалары нигезендә эшләнә.

Су белән тәмин итү схемасы 10 елга эшләнгән.

II. Су белән тәмин итү схемасының төп максатлары һәм бурычлары

- ☐ техник мөмкинлеге булганда, мондый тоташтыруны башкарырга тиешле капитал төзелеш объектын һәм оешманы су белән тәмин итү чөлтәрләренә тоташтыру мөмкинлеген билгеләргә;
- ☐ норматив таләпләр нигезендә су белән тәмин итү системаларының ышанычлылыгын арттырырга;
- ☐ озак сроклы перспективада һәр кулланучыга исәпләгәндә су белән тәмин итүгә чыгымнарны минимальләштерергә;
- ☐ Важапур авыл жирлегендә яшәүчеләрне су белән тәмин итү чөлтәрәнгә тоташтыру һәм жирлектә яшәүчеләрне хужалык-эчү билгеләнешендәге су белән тәмин итү зарур булганда тәмин итәргә.

1 бүлек. Жирлек буенча су белән тәмин итү турында белешмәләр

1. Татарстан Республикасы Кукмара районы Важапур авыл жирлегенә кыскача характеристика

Важапур авыл жирлеге Татарстан Республикасының Кукмара районы составына керә. Кукмара районының көньяк-көнчыгышында, район үзәге Кукмара ш.т.б. дән 17 – 21 км ераклыкта урнашкан.

Важапур авыл жирлеге чиге «Территорияләр чикләрен билгеләү һәм «Кукмара муниципаль районы» муниципаль берәмлегенң һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренң статусы турында» 2005 елның 26 гыйнварындагы 27-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә расланган (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Авыл жирлеге түбәндәге муниципаль берәмлекләр белән чиктәш:

- төньякта Кукмара районының Пычак авыл жирлеге һәм Киров өлкәсе белән,
- көнчыгышта Кукмара районының Кәркәүч һәм Түбән Өскебаш авыл жирлекләре белән,
- көньякта Татарстан Республикасы Кукмара районының Түбән Үрәс авыл жирлеге белән,
- көнбатышта Кукмара районының Починок-Кучук авыл жирлеге белән.

Важапур авыл жирлеге составына түбәндәге торак пунктлар керә:

Починок Сутер ав., Важапур ав., Югары Шөн ав., Яңа Каенсар ав., Иске Каенсар ав. 2025 елның 01 гыйнварына Важапур авыл жирлегендә халык саны – 797 кеше. Административ үзәге – Починок Сутер авылы. Авыл жирлеге чикләрендәге территория мәйданы – 5016 га. Территориянең район үзәге һәм Кукмара тимер юл станциясе белән төп тышкы транспорт элементәсе булып Кукмара – Ташлы Елга автомобиль юлы тора.

Күп чокырлы булуы белән аерылып тора: бер квадрат километрга 1,04 чокыр һәм коры үзән туры килә. Территориянең өслеге өске Пермь катламнарыннан тора, алар арасында ике ярус аерылып тора: казан ярусы (аскы) һәм татар ярусы (өске). Бу утырмалар төптән өслеккә елгаларның төп ярлары, жимерелгән калкулык битләре, чокырларның төбе һәм битләре буйлап

табигый кисемнәрдә чыгалар. Туфрак ясаучы токымнар булып Пермь системасы катламнары тора. Болар җилләнеп, таркалганнан соң барлыкка килгән известьташ, мергель, кызыл-көрән балчык һәм балчык калдыклары. Территориянең күпчелек өлешендә туфрак ясалуга сары-көрән балчык, балчык һәм комлы туфраклар рәвешендәгә дүртчел катламнар ярдәм итә. Җирлек территориясе туфракта су эрозиясенә дучар. Моның сәбәбе – табигый факторлар һәм кешенең хужалык эшчәнлеге. Туфрак эрозиясен зур су жыелу мәйданнары һәм калкулыклы су бүленешләре, аларда ике градустан артык текәлектәгә битләүләр, чокыр-үзәннәр челтәрә өстенлек итүе китереп чыгара. Уңайсыз климат факторлары да сизелә: җәй көне көп яуган яңгырлар, карның тиз эреп бетүе, кар катламының тигез булмавы. Җирлекнең төп табигый ресурслары булып хужалык-эчү билгеләнешендәгә жир асты сулары тора.

Важашур авыл җирлеге территориясендә 6 скважина урнашкан. Важашур авыл башкарма комитеты милкендә.

2. Проект карарлары.

Важашур авыл җирлеген су белән тәмин итүнең проект чишелешләре, челтәр һәм корылмаларның факттагы торышын исәпкә алып, эшләнә торган Генераль план нигезендә ихтияжның артуы нигезендә гамәлдәгә барлыкка килгән су белән тәмин итү системасы нигезендә нигезләнә.

Җирлекне су белән тәмин итү системасы үзәкләштерелгән, хужалык-эчү системасы – билгеләнеше буенча, тупик системасы – конструкциясе буенча.

Халыкка эчәрлек сыйфатлы су бирү хужалык-эчү ихтияжларына һәм су сибүгә, җитештерү предприятиеләренең технологик ихтияжларына, янгын сүндерүгә каралган.

3. Су белән тәмин итү чыганаclarы, су белән тәмин итү схемасы.

Важашур авыл җирлегенең су белән тәмин итү системасының гамәлдәгә торышына характеристика

Важашур авыл җирлегенең үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасы Важашур авыл башкарма комитеты милкендәгә 6 артезиан скважинасына һәм 6 су җыю манарасында (күләме 15 куб. м) нигезләнә.

Су белән тәмин итү түбәндәгә торак пунктларда гамәлгә ашырыла: Починок Сутер ав., Важашур ав., Югары Шөн ав., Яңа Каенсар ав., Иске Каенсар ав. Важашур авыл җирлегендә торак төзелеше шәхси торак йортлардан гыйбарәт.

Починок Сутер торак пунктының су белән тәмин итү Татарстан Республикасы Кукмара районы Починок Сутер торак пунктының төньяк читендә Ленин урамы, 386 дагы Уча елгасының өске агымында урнашкан 1971 елда 70 м тирәнлектә борауланган су алу скважинасыннан башкарыла.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенең торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Су Починок Сутер авылының хужалык-эчү ихтияжлары өчен кулланыла.

Суүткәргеч корылмалары: Рожновский конструкциясендәгә бак сыйдырышлылыгы $V=25$ куб м, стволның биеклегә бак төбенә кадәр $H=18$ м. Скважинадан чыгу юлында диаметры 100 мм булган бер, 80 мм булган ике корыч эшermә бик урнаштырылган. Насос белән күтәрелә торган су скважинадан су башнясына бирелә, аннан бикләр аша суүткәргеч челтәрәнә керә, артык су су башнясында кала, ул насос сүнгән вакытта тотыла. Электр суырткыч насосны эшләтеп җибәрү һәм туктату су җыю манарасы багындагы су дәрәжәсен көйләү автоматы белән башкарыла.

Починок Сутер авылының торак фондының суүткәргеч челтәре диаметры 100 мм, 63 мм, 20 мм булган полиэтилен суүткәргеч торбалар системасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч челтәренен гомуми озынлыгы 2200 м. 4 су алу колонкасы урнаштырылган. Диаметры 1200 мм булган суүткәргеч коелар кирпечтән ясалган. 1970 – 1980 елларда төзелгән. Жир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

Починок Сутер авылы, Яшьләр урамы адресында урнашкан скважина торак пункттан 80 м көньяк-көнбатышта урнашкан. Скважина 1992 елда бораулана. Фильтрның эшләү өлеше 80 – 120 м тирәнлек интервалында урнашкан. Скважина резерв булып тора.

Важашур торак пунктының су белән тәмин итү Татарстан Республикасы Кукмара районының Важашур торак пунктының төньяк читендә Киров урамындагы урнашкан су алу скважинасыннан гамәлгә ашырыла. Скважина 1967 елда Уча елгасының өске агымында борауланган.

Скважинаның эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциядән тора. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән. Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәмин итми.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенен торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Су хужалык-эчү ихтыяжларына кулланыла. Скважинадагы су өсте тигезлегенен торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый.

Электр суырткыч насосны эшләтеп жибәрү һәм туктату беркетелгән кеше тарафыннан башкарыла, ул су башнясының багындагы су дәрәжәсен күзәтә.

Важашур авылының торак фондының суүткәргеч челтәре диаметры 100 мм, 63 мм, 20 мм булган полиэтилен суүткәргеч торбалар системасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч челтәренен гомуми озынлыгы 500 м. 3 су алу колонкасы урнаштырылган. Диаметры 1200 мм булган суүткәргеч коелар 1200 мм диаметрлы тимер-бетон эшләнмә божраларыннан төзелгән. Төзелгән датасы – 1970 ел.

Жир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

Югары Шөн торак пунктының су белән тәмин итү Югары Шөн торак пунктының көньяк читендә урнашкан башлангыч мәктәп артында урнашкан 4(49) номерлы 1985 елда борауланган су алу скважинасыннан башкарыла.

Скважинаның эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциядән тора. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән. Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәмин итми.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенен торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Скважинадагы су өсте тигезлегенен торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Су Югары Шөн авылының хужалык-эчү ихтыяжлары өчен кулланыла.

Суүткәргеч корылмалары: Рожновский конструкциясендәге бак сыйдырышлылыгы $V=25$ куб м, стволның биеклеге бак төбенә кадәр $H=18$ м. Скважинадан чыгу юлында диаметры 100 мм булган бер, 80 мм булган ике корыч эшermә бик урнаштырылган. Насос белән күтәрелә торган су скважинадан су башнясына бирелә, аннан бикләр аша суүткәргеч челтәренә керә, артык су су башнясында кала, ул насос сүнгән вакытта тотыла. Электр суырткыч насосны эшләтеп жибәрү һәм туктату су жыю башнясы багындагы су дәрәжәсенә бәйле рәвештә автомат рәвештә башкарыла.

Югары Шөн авылының торак фондының суүткәргеч челтәре диаметры 100 мм, 63 мм, 20 мм булган полиэтилен суүткәргеч торбалар системасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч челтәренен гомуми озынлыгы 2600 м. 15 су алу колонкасы урнаштырылган. Диаметры 1200 мм булган суүткәргеч коелар 1200 мм диаметрлы тимер-бетон эшләнмә божраларыннан төзелгән. Төзелгән датасы – 1980 ел.

Жир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

Яңа Каенсар торак пунктының су белән тәмин итү Татарстан Республикасы Кукмара районы Яңа Каенсар торак пунктының төньяк-көнбатыш читендә Гагарин урамының азагында Уча елгасының өске агымында урнашкан су алу скважинасынан башкарыла, скважина 1985 елда борауланган.

Скважинаның эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциядән тора. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән. Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәмин итми.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенә торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Скважинадагы су өсте тигезлегенә торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Су Яңа Каенсар авылының хужалык-эчү ихтияжлары өчен кулланыла.

Суүткәргеч корылмалары: Рожновский конструкциясендәге бак сыйдырышлылыгы $V=25$ куб м, стволның биеклеге бак төбенә кадәр $H=18$ м. Скважинадан чыгу юлында диаметры 100 мм булган бер, 80 мм булган ике корыч эшermә бик урнаштырылган. Насос белән күтәрелә торган су скважинадан су башнясына бирелә, аннан бикләр аша суүткәргеч челтәренә керә, артык су су башнясында кала, ул насос сүнгән вакытта тотыла. Электр суырткыч насосны эшләтеп жибәрү һәм туктату беркетелгән кеше тарафыннан башкарыла, ул су башнясының багындагы су дәрәжәсен күзәтә.

Важашур авылының торак фондының суүткәргеч челтәре диаметры 100 мм, 63 мм, 20 мм булган полиэтилен суүткәргеч торбалар системасыннан гыйбарәт. 6 су алу колонкасы урнаштырылган. Диаметры 1200 мм булган суүткәргеч коелар 1200 мм диаметрлы тимер-бетон эшләнмә божраларыннан төзелгән. Төзелгән датасы – 1985 ел.

Жир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

Иске Каенсар торак пунктының су белән тәмин итү Татарстан Республикасы Кукмара районы Иске Каенсар торак пунктының төньяк читендә Яшел урамы артында Уча елгасының өске агымында урында урнашкан су алу скважинасынан башкарыла.

Скважинаның эш диаметры 168 мм булган ике колонналы конструкциядән тора. Торба артындагы аралык 10 метрдан 131 метрга кадәр тирәнлек интервалында вак таш белән күмелгән. Скважинаның конструкциясе продуктив сулы горизонтны өслектән пычранудан ышанычлы изоляцияләүне тәмин итми.

Скважина тамагы павильон белән ябылган. Санитар сак зонасының беренче поясы коймасы бар. Скважинадагы су өсте тигезлегенә торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Скважинадагы су өсте тигезлегенә торышын һәм алына торган суның күләмен күзәтү алып барылмый. Су Иске Каенсар авылының хужалык-эчү ихтияжлары өчен кулланыла.

Суүткәргеч корылмалары: Рожновский конструкциясендәге бак сыйдырышлылыгы $V=25$ куб м, стволның биеклеге бак төбенә кадәр $H=18$ м. Скважинадан чыгу юлында диаметры 100 мм булган бер, 80 мм булган ике корыч эшermә бик урнаштырылган. Насос белән күтәрелә торган су скважинадан су башнясына бирелә, аннан бикләр аша суүткәргеч челтәренә керә, артык су су башнясында кала, ул насос сүнгән вакытта тотыла. Электр суырткыч насосны эшләтеп жибәрү һәм туктату су жыю манарасы багындагы су дәрәжәсен көйләү автоматы белән башкарыла.

Иске Каенсар авылының торак фондының суүткәргеч челтәре диаметры 100 мм, 63 мм, 20 мм булган полиэтилен суүткәргеч торбалар системасыннан гыйбарәт. Суүткәргеч челтәренә гомуми озынлыгы 1400 м. 7 су алу колонкасы урнаштырылган. Диаметры 1200 мм булган суүткәргеч коелар 1200 мм диаметрлы тимер-бетон эшләнмә божраларыннан төзелгән. Төзелгән датасы – 1970 ел.

Жир асты суларының сыйфаты өйрәнелгән химик состав күрсәткечләре һәм микробиологик күрсәткечләр буенча СанПиН 2.1.4.1074-01 «Эчә торган су» норматив таләпләренә туры килә.

МТФ, СТФ, «Уңыш» ЖЧЖ «Гигант» бүлекчәсе су белән тәэмин итүне мөстәкыйль рәвештә башкара.

Халыкны хужалык һәм эчәр су белән тәэмин итү мәсьәләләре белән Вазашур авыл жирлегә администрациясе шөгылләнә. Су белән тәэмин итү чыганагы булып жир асты сулары тора. Су чыгару өчен тирән сулы артезиан скважиналары, чистарту корылмалары, зарарсызландыру жайланмалары, оештырылган һәм төзек санитария зоналары булмаган каптированный чишмәләр файдаланыла.

Су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу корылмаларын модернизацияләү һәм төзү гаять түбән темплар белән башкарыла. Халыкка бирелә торган суның сыйфаты канәгатьләнәрлек булмавының бер сәбәбе –суүткәргеч челтәрләрнең нык тузганлыгы. Челтәрләрнең иң нык тузганы урамдагы суүткәргеч челтәрләрнең туры килә. Күп кенә югалтулар, суүткәргеч суның агыш чыгуы челтәрләрнең һәм жиһазларның нык тузуы аркасында килеп чыга.

Вазашур авыл жирлегенең су белән тәэмин итү системасы хужалык-эчү һәм янгынга каршы ихтыяжлар өчен территориаль планлаштыру, расланган схема, жирлекнең генераль планы, «Кукмара муниципаль районының коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү» программасы нигезендә планлаштырыла. Хужалык-эчә торган су белән тәэмин итү өчен жир асты сулары кулланылачак.

Хәзерге суүткәргеч челтәрләрнең һәм корылмаларының техник торышы, аларны озак вакыт файдалану сәбәпле, эчәргә яраклы сыйфатлы су эзерләү дәрәжәсен киметә. Ремонт һәм реконструкция таләп ителә. Су эчә торган су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелмәгән һәм үзәкләштерелгән системалары нормалары таләпләренә җавап бирергә тиеш.

4. Жирлек буенча үзәкләштерелмәгән һәм үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларының төп проблемалары:

1. Кайбер су белән тәэмин итү объектларының санитария нормаларына һәм кагыйдәләренә туры килмәве (су белән тәэмин итү системаларының гигиена нормативлары нигезендә суның тотрыклы сыйфатын тәэмин итәргә мөмкинлек бирми торган санитария-техник торышы канәгатьләнәрлек түгел).

2. Санитария саклау зоналары булмау, йә аларның пояслары чикләрендә тиешле режимны үтәмәү, нәтижәдә су белән тәэмин итү чыганаclarына пычраткыч матдәләр һәм микроорганизмнар элэгү ихтималы аркасында аларның санитария ышанычлылыгы кими.

3. Кулланучыларга су бирә торган суүткәргечләрдә кирәкле чистарту корылмалары (зарарсызландыру жайланмалары) комплексы булмау.

4. Су чистартуның заманча технологияләре булмау.

5. Баш корылмаларның һәм челтәрләрнең бик нык искәргән булуы.

6. Куллану урыннарына илтәп җиткерү процессында суның күп югалтылуы.

Вазашур авыл жирлегә торак пунктларын су белән гарантияле тәэмин итү өчен, тулысынча төзекләндерелгәндә (һәр йорт, жәмәгать биналары һәм коммуналь билгеләнештәге биналар эчендә суүткәргеч челтәрләр урнаштыру) киләчәктә искә алырга кирәк:

- хәзерге вакытта авария хәлендә булган тирән су скважиналарын, технологик жиһазларны алыштырып һәм оголовокны ремонтлап, капитал ремонтлау, кайбер чараларны башкарырга: насосны һәм тирә-як торбаларны сүтәргә, ике тәүлек дәвамында эрлифт белән су үткәрергә;
- жирлекнең барлык торак пунктлары территориясендә гамәлдәге тупик суүткәргеч челтәрен үстерү Ø160÷63мм;
- гамәлдәге челтәрләрне этаплап реконструкцияләү һәм челтәрнең тузган участкаларын алыштыру.

Суүткәргеч челтәрен Ø160÷63 мм киләчәккә ПЭ100 SDR17 ГОСТ 18599-2001 полиэтилен торбалардан планлаштырырга кирәк.

Биналарга керү юлларында су үлчәү узеллары жайланмасын СНИП 2.04.01-85* нең «Биналарның эчке суүткәргече һәм канализациясе» 11 бүлегә нигезендә проектларга.

Су чыгымнарын исәпкә алу өчен, эчке сууткәргеч белән жиһазландырылган һәр бинада су үлчәү узеллары урнаштыру тәкъдим ителә.

Шулай ук гамәлдәге һәр скважинаны су үлчәү узелы белән тәмин итү планлаштырыла.

Сууткәргеч корылмаларында СНиП 2.04.02-84 һәм СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендә санитар саклау зонасы булырга тиеш.

5. Су белән тәмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары.

Санитар саклау зоналары барлык су чыганакларында һәм хужалык-эчү билгеләнешендәге сууткәргечләрдә аларның санитар-эпидемиологик ышанычлылыгын тәмин итү максатларында каралырга тиеш.

Су белән тәмин итү чыганакларын пычранудан саклау максатларында «Су белән тәмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы сууткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә өч поястан торган санитар саклау зоналары оештыру күздә тотыла:

Санитар саклау зоналарының беренче поясына скважина тирәсендәге 30 м радиустагы территория кертелә. Беренче пояс территориясә киртәләнә һәм төзекләндерелә, баш корылмаларда эшләмәүче затларга керү тыела.

Икенче һәм өченче чикләү режимнарының санитария саклау зоналары поясы. Икенче һәм өченче пояслар зонасына махсус эзләнүләр нигезендә «Су белән тәмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы сууткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПин 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә су алуны ышанычлы санитар яклауны тәмин итә торган территорияләр кертелә. Икенче һәм өченче пояслар территориясендә чикләнгән санитария режимы урнаштырыла.

6. Важашур авыл жирлеген су белән тәмин итүне модернизацияләү һәм үстерү чаралары

Үсешнең төп юнәлешләре:

1. Су белән тәмин итүнең ышанычлылыгын һәм өзлексезлеген арттыру.
2. Житештерүчән булмаган су югалтуларның кимүе.
3. Объектларның санитар-эпидемиологик таләпләргә туры килүен тәмин итү.
4. Перспектив ихтыяжыны тәмин итү өчен, чөлтәрләргә үстерү.
Төп бурычлар: тузган сууткәргеч чөлтәрләрен Ø110÷63 мм, ПЭ100) этаплап реконструкцияләү һәм алыштыру, жиһазларны алыштырып, скважиналарны капитал ремонтлау, санитар саклау зоналарын төзү һәм суны исәпкә алу узеллары белән жиһазлау.

Сууткәргеч чөлтәренәң тузу дәрәжәсе 80 % ка җитә. Сууткәргеч чөлтәре шундый хәлдә булганда, су белән тәмин итү системасын ремонтлау һәм реконструкцияләү кирәк. Важашур авыл жирлегә башкарма комитеты «Чиста су» федераль һәм республика программасына кертү хисабына сууткәргеч чөлтәрен ремонтлау һәм реконструкцияләү буенча чаралар планлаштырды.

7. Кайнар, эчәргә яраклы, техник су белән тәмин итү һәм куллану балансы;

Жирлекне су белән тәмин итү системасы халыкны хужалык-эчү ихтыяжлары өчен салкын су белән генә тәмин итә. Кайнар су белән тәмин итү йортларда индивидуаль рәвештә башкарыла, техник су белән тәмин итү (су сибү, янгын сүндерү) шул ук системадан тәмин ителә.

- **Су бирү (су белән тәмин итү):** Су бирүнең гомуми тәүлеклек күләме халык саныннан (601 кеше) һәм су куллану нормативыннан чыгып бәяләнә. Гамәлдәге скважиналарның агымдагы һәм перспективалы ихтыяжларны каплау өчен суммар дебиты җитәрлек.
- **Куллану:** Суның төп күләме (якынча 95-98%) халык тарафыннан хужалык-эчү ихтыяжларына тотыла. Аз гына күләме йорт яны кишәрлекләренә су сибү һәм янгын

куркынычсызлыгын (башняларда янгынга каршы су запасы) тээмин итү өчен кулланыла. Бирелә торган суның шактый өлеше (бәяләүләр буенча 30-40% ка кадәр) югары дәрәжәдә тузганлык аркасында челтәрләрдә югала.

- **Баланс:** Киләчәктә, агып чыгуларны бетергәннән соң, су би­рү кү­лә­ме перспективалы үсешне һәм сә­гә­ть­лек тигезсезлек коэф­фи­ци­ен­тын исәпкә алып, халыкның факттагы куллануы белән корреляцияләнәчәк.

8. Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча тәкъдимнәр;

1. **Реконструкциләү һәм модернизацияләү:** Гамәлдәге артезиан скважиналарына капитал ремонт (иске жиһазларны сүтү, суны кудыру, насосларны алмаштыру, оголовокларны ремонтлау).
2. **Челтәрләрне реконструкцияләү:** авыл жирлегендә тузган суүткәргеч челтәрләрен ПЭ100 SDR17 торбаларына этаплап алыштыру.
3. **Яңа төзелеш:** Торак пунктларның бөтен территориясен колачлау челтәрен үстерү.
4. **Төзекләндерү:** Барлык скважиналарның санитар саклау проект зоналарын төзү, һәр скважинаны һәм эчке суүткәргечле һәр бинаны су үлчәү узеллары белән жиһазлау.

9. Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларын төзү, реконструкцияләү һәм модернизацияләү буенча Чараларның экологик аспектлар;

Чараларга табигатьне саклау һәм мохитне яхшырту характеры хас:

1. Су югалтуларны киметү жир асты су ресурсларыннан нәтижәле файдалануга китерә.
2. Санитар саклау зонасын төзекләндерү һәм скважиналарны ремонтлау сулы горизонтларның потенциалы пычрануын булдырмый кала.
3. Заманча полиэтилен торбалар куллану системаның герметиклыгын арттыра, челтәрдәге суның пычрану һәм пычраткыч матдәләрнең грунтка үтеп керү куркынычын киметә.
4. Эшләр башкару чорында туфрак катламын саклау, эрозияне булдырмау һәм төзелеш чүп-чарын утильләштерү буенча чаралар күрергә кирәк.

10. Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системалары объектларын төзүгә, реконструкцияләүгә һәм модернизацияләүгә капитал салулар күләмнәрен бәяләү;

Капитал салулар күләме эшлән­гән про­ект-смета документлары нигезендә төгәлләштерелергә тиеш. Алдан бәя­ләү чыгымнарны үз эченә түбәндәгеләрне ала:

- 4 скважинага капитал ремонт ясау.
 - Берничә чакрымга сузылган суүткәргеч челтәрләрен реконструкцияләү һәм яңаны төзү.
 - Су үлчәү узелларын төзү һәм санитар саклау зонасын төзекләндерү.
- Финанслауның планлаштырыла торган төп чыганагы булып, «Чиста су» федераль һәм республика программалары акчалары тора.

11. Үзәкләштерелгән су белән тээмин итү системаларын үстерү күрсәткечләренен планлы күрсәткечләре;

Схеманы гамәлгә ашыру чорына (10 ел) планлы күрсәткечләр үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1. Челтәрләрнең тузуын 30 % тан да артык булмаган дәрәжәгә кадәр киметү.
2. Транспортировка вакытында су югалтуны 10-15% ка кадәр киметү.
3. Үзәкләштерелгән система гамәлдә булган зонада яшәүче 100 % халыкны сыйфатлы эчәр су белән тээмин итү.
4. Барлык гамәлдәге чыганакларның санитар саклау зонасын төзекләндерү.

5. Суны исәпкә алу объектларын 100 % жиһазландыру.
6. Су белән тәмин итү системасының ышанычлылығын норматив күрсәткечләргә кадәр күтәрү.

12. Үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системаларының ачыкланган хужасыз объектлары исемлеге (алар ачыкланган очракта) һәм аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле оешмалар исемлеге.

Важашур авыл жирлеге территориясендә үзәкләштерелгән су белән тәмин итү системасының хужасыз объектлары ачыкланмады. Барлык объектлар (6 су башнясы, суүткәргеч челтәрләр) аларны эксплуатацияләүгә вәкаләтле Важашур авыл жирлеге башкарма комитеты милкендә һәм балансында тора.